

VECATES
PAGASTA
CHRONIKA

Vecates pagasts ir ja ne pats mazākais, tad
viens no mazākajiem Pārmiešos apriņķī un pat
visā Latvijā. Ar savu austrumu robežu viņš
skar Salacas upi, kad tā tikko atstājusi sa-
nu šūpuli; - Burtnieku ezeru, un zemos krastos
tecēdama uzsāk savu gaitu, lai sasniegtu
un skicinātu māmulu - jūru. Notecējusi kilo-
metrus divus, viņa atrodas no pirmajiem kreisā
krasta apdzīvotajiem un dodas tālāk. Pret-
šim gabalam upes otrā pusē ir Sēļu pagasts.
Tālāk, ziemeļaustrumos un ziemeļos gar Šķaņ-
kalnes pagastu, robeža iet pa sausumi caur
plavām, purvu un mežu, izveidodama laužtu
līniju. Rietumos naimiņos ir Braslavas pagasts.
Gar to robeža kilometrus trīs garā gabalā iet
pa Kipumezeru un viņā ietekošo, aizaugušo un ta-
gad regulēto Vecupi. Beidzot, dienvidos un dienvidu-
austrumos, otrā pusē pagasta robežai ir Bau-
nu pagasts. Arī te kādu kilometru ir dabīga
robeža - mugurupīte.

Pagasta platība - 42,58 kv. km. No tiem 16,44 kv.
km. aramzemes, 9,69 kv. km. pļauju, 5,90 kv. km. garību,
1,05 kv. km. mežu, 6,86 kv. km. nedzīvās zemes, 3,23 kv. km.

vietas senajiem iedzīvotājiem neris' kā delikatesas,
bet kā indienas uzturs. Pati Salaca šē sasau-
pinājusies, izveidodama it kā vārtus. Tīnas di-
bens te klāts ar granīta blukņu grēdu. No tiem
viens, kalnina pakājē saista pie sevis uzmami-
bu ar dziem blakus esošiem gludiem iedobumiem,
kas varējusi pasties caur to, ka šis akmens
izpildījies pirmatnējo dzirnavu uzbekumu. Kaut-
gan pats kalnins' ar savu izskatu nevar lepo-
ties, tad tomēr viens ir vieta, kas pierēko ne vienu
vien tūristu no visas Latvijas novadiem. Un ja kāds,
lēkādamis pa mīksto plānu no cīna uz cīni, jeb i-
damies laivā pa Salacas ūdeņiem, nokļūs tur un
apsēdisies šī kalnina piedisū pašā atpū-
ties, tam nepietiks ar to vien, ka viens, paudzdamis
upes krastā un gultnē-gulošās blukos, varbūt,
mēģinās izsaukt acu priekšā gadu tikstošiem
aprauto šīs vietas dzīves airu, bet viņa skats
vēršisies uz sirmā Burtnieka spoguļi. Nepaliks
nepamanīta arī uz ezera austrumu krasta eso-
šā Burtnieku baznīcas torņa smaile, kas, tie-
damās preti debess zilgmei, ar lepnumu vēro vi-
nas pakājē gulošā ezera. Rāmā laikā šī smai-
le atmirza ezera dzidrajās ūdeņos. Tā redzot tie-
šām jāsak ticēt tikai: par šī ezera dzielmē no-
grimušo baznīcu.

Senlietas atrastas nenien pašā kalnina, bet arī
Salacas un ezera gultnēs un nar jāsaubās, kā
vēl izdosies celt gaismā kā seno, tā vēlāko
laiku lieciniekus.

Šo ūdeņiem jau minēti pagasta robežas ska-

pošie Salaca un Kipurņexers ar viņā ietekošo
 Peupi. Ietek no šī ezera Kirele, kas pret Ma-
 salacas pilsētu ietek Salacā. Kā viena, tā
 otra no šīm upītēm bija stipri aizaugušās, pār-
 vērsdamas savas apkaimes plavas par sli-
 šņiem. Lai pārvērstu šīs ūdeni mīkstošās pla-
 vas par piejamām, nodibinājās meliorācijas bie-
 drība un uzsāka šo upīšu regulēšanu. Darbs
 vairākus gadus, dažādu iemeslu dēļ, gausā
 tempā virzījās uz priekšu. (Kā nopietnākais šķēr-
 slis šīm nepieciešamam un labus panākumus solo-
 šam pasākumam bija uz Kireles upītes eso-
 šās Cēlēnu ūdensdziņas šķarķalnes pagastā.)
 Beigās parāts tika tas, ka šo dziņu dīka aiz-
 sprosts bija jānoārda, kaut ko regulēto upīšu ū-
 deni atrada brīvu noteku. Saplaka, protams, arī
 ezera līmenis, nocietēja ezera un upīšu krastu
 agrāk ūdeni mīkstošās plavas kļuvušās ēstāri pie-
 ejamas. Saulītes māju lielos ūdenus norada Kire-
 lē - Leksūpīte. Vīna šķērso Palmīeras, matišu, Bra-
 slaras un Mausalacas lielceļu. Lejpus lielceļa tā iz-
 grauzusi diezgan dziļu grāvi. Šīs grāvas laba-
 jā krastā atsegts apbrīnošanas cienīgs ledus laik-
 meta liecinieks, prāra lieluma, šlūdoņa "dziņavās"
 gludināts, granīta akmens.

Pie pagasta iekšējiem ūdeņiem pieskaitāmi dabī-
 gie ezeriņi - dīki pie Lēbeles un Rebeles mājām, kas
 abi ar no-radgrāņiem saistīti ar Kipurņexeru. Šāds
 pat dīkis gūļ purva malā, kur Sautēnu mājas
 zeme robežā ar Bauņu pagastu. Bez šiem minē-
 tiem vēl pie Peates mūizas dīki mākslīgi radīti

un sakarā esošie dīķi, ar pierada grāvjiem no
Lielā purva un Vec-un jaunvētu māju gamībū-
-plavām. Bez tam visu ūdens krājuma papildi-
nāšanai ir bijusi ierīkota ūdens krātuve pie Brei-
ču mājām. Šim nolūkam tur uzcelts aizsprosts,
patu ūdeni aizprostosānai, pār kuru iet - matisū,
Bauriņi, Marsalacas lielcelis. Tādā kārtā aistu-
rētie ūdeni uzkrajušies pie šīm mājām esošā iele-
jā un izveidojusi dīķi, no kura uzkrajam ūde-
nim bija jātek pa dziļu lielcēla grāvi uz mui-
žas dīķiem. Kā un vai māx darbojusies šī ierīce,
nav zināms, bet ka tāda bijusi, vērojams vēl tagad.
Šie muižas dīķi radīti, lai pastos uzbērumis Sa-
lacas pazemā piekrastē, un kura tad celtas mui-
žas ēkas. Turklāt šie dīķi kalpojusi vēl skaistu-
mam un praktiskai vajadzībai - māx dzirnavu
darbināšanai - muižai un apkārtnē. Visu jaunais
"klip - klap" 1935. gadā apklusis uz muižu. Īemesls
tam - iekārtas nolietošāns. Visu laiku tur bija
strādājuši divi ganģi, kas savās acīs sabirdināju-
ši ne mazumu zeltīto graudu.

Jau vairāk gadu atpakaļ savu darbību izbei-
gušas arī muižas vējdzirnavas, kas atrkušās liel-
cēla malā starp Breiču mājām un muižu. Tā-
pat pie muižas beigām jau ir uz Saulišu mā-
ju ģemes celtas vējdzirnavas. Šīs dzirnavas iee-
lojušās no jaunates pagasta, kas tolaik vēl bi-
jis patstāvīga pašvaldības vienība, bet tagad
Snarvalnes pagasta sastāvdaļa. Jaunates mui-
žas īpašnieks pastāvējis pie ieskata, ka savā
pagastā tirai viņam pieder vēja un ūdensspēka

6
rūpnieciskā izmantošanā. Tādēļ minētais
drīsnavas nojauktas un atradušas novietni pie
jau minētām Saulītēm. Vecātes rungs šim lie-
tā bijis citādās domās, un proti - ka arī zemnie-
ri varot rert un izmantot šo patvaļīgo klaido-
ni - vāju, bet ūdens tecējums savā pagastā piederot
viņam. Šo runga labvēlīgo atzinumu izmantojis
arī Stagaru māju īpašnieks un uzcēlis uz sa-
vas zemes vējsudmalas, kas ir nārtībā un dar-
bojas vēl šobrīd.

Un kaut ar no minētām trim drīsnavām
darbojas vairis tikai vienas, tad tomēr ilgus ga-
dus viņas visas attīstījušas sparīgu darbību, ap-
mierinādamas ne tikai vietējās, bet plašākas
apmārtnes vajadzības.

Kā dabas pieminekļi pagasta atbūvējami
lieli armeni (tēvu valodā - armini). Viens no
tādiem jau minētais pie Saulītēm. Citi sa-
stopami uz Stagaru, Kūpju, Jaundūmu, Vecvīt-
ru māju zemēm. Atrodami tāpat veci ozoli, lie-
pas, par kuriem nav zināms, kas viņus atstājis,
vai kura senā lieldūmniera cirvis tos atstājis ne-
smārtus. Ar dižēniem floras pārstāvjiem ievēro-
jams arī muižas parks. Tāpat lielisku iespai-
du un patīkamu paēnu karstā vasaras sau-
les triecē sagāolā sirmās, abpus caur pagas-
ta austrumu norīdā vedošā Valmieras-Mar-
sialces lielceļa malām augošās vācenes egles.
Viņu maigie snuju zari vietām sasnāvas pār-
ceļa klāju un izveido draivu tuneli. Zēl tikai,
ka vietām šī tunela sienās sasnāmati nīknu vāju

ircauti robe

Augsna pagastā vairumā mālaina ar smilts piemaisījumu. Šāds sastāvs, kaut gan grūts apstrādāt, tomēr atalgo pūles ar bagātām ražām, no iegādus sīkzem zemituri. Ne par velti visa Burtņiera ezera apmārtne sīvas, auglības labad nes Vidzemes moizes klēts nosaukumu. Tā mazs pretstats šim labvēlīgam zemes treknīmam, sastopama arī smilts augšana. Bet arī tā pie saprātīgas apkopšanas atalgo apšaimniekotāja sviepus

Vecates muiža līdz ar pie viņas piederošo pagastu, agrāk ar nosaukumu „Ates vaka” bijusi nā daļa no Burtņieru pils novada atzīmēta, un tā tāda no Zviedrijas ķēniņa Gustava Adolfa plāvēta šīs valsts kancleram Axelam Oxenstiernam. Vēlāk, muižu redukcijas laikā, tā pārgājusi Zviedrijas valsts īpašumā. Kā šīs valsts īpašums viņa smaitījusies līdz tam laikam, kad Krievijas ķeizariene Elizabete 1744. g. 11. maijā šo muižu piespērusi gvardes majoram Matvejevam. Pēc ar šo notikumu nodibinājies Vecates pagasts. Iegūto īpašumu, Matvejers nepaturējis ilgi, bet drīz vien to pārdevis ar zviedru valdības rīcību muižu redukcijas lietā neapmierinātās muižnieku kampaņas barvedim, bēdīgi slavenajam landratam Kārlim Gustavam von Patkulim. Patkula mantinieki pārdevuši šo muižu 1755. g. 24. februārī par 18,600 Alberta dalderiem Krievijas valsts padomniekam Joachimam Jānim von Sieversam, kurš to nā mantojums

1780. g. atstājis savam dēlam, majoram padomnie-
kam Kārlim grāfam Sieversam. Viņa dēls, gene-
rālmajors, vēlāk slepenpadomnieks, Georgs Joachims
grāfs Sieverss, 1823. g. 16. apr. (korborēts 1823. g. 20. sept.
ar № 59.) pircis Vecates muižu 50, 053 rubliem
32 kapēķām sudrabā. Tēv. Georga Joachima Siever-
sa nāves muiža atdota viņa, atraitnei Emili-
jai (daim. Krüolner) lietošanas tiesībās visā viņas
drīves laikā.

Georga Joachima Sieversa atraitne (Emilija)
nodrošināt viņas lietošanā palikušo Vecates muižu
pārvaldīšanā savam tuvam radniekam, baro-
nam Vulfam. Viņa vienīgais drīves urdevums
bijis - medības. Šim nolūkam Vulfš turējis lielu
sunu baru ar pirkieri priekšgalā. Suniem par
miterli pieskrītas lielās muižas blakus istabas.
Ši sunu kavalrāde, sākoties medību sezonai,
līdā ar kaislīgo mednieku un paradoni pirkie-
ri dien-dienā braucējuši tiklab pa mežiem, kā pa
nabadrīgiem zemnieku māju lauciniem. Vi-
sā muižas saimniecība un zemnieku darbos
dāšāna, atradusies muižkungu un stārasta
rokās, un nospīstiem pagasta laudim nebijis
iespējas vest kaut cin nārtīgu saimniecību savās
mājās. Tādējos Vulfa pārvaldīšanas gados par
muižkungu - darbu vadītāju bijis latvietis Mil-
berģis, kas piegriezis lielāku vērtību nā muižas saim-
niecībai, tā pagastu gaitrieku labklājībai.

Muižā Georga Joachima Sieversa dēls grāfs
Nikolajs Sieverss 1853. g. 21. okt. (korb. 1853. g. 21. okt.
№ 59.) pārņēmis Vecates muižu savā rīcībā.

ar nosacījumu - izmaksāt mōtei - otroitnei ik gadu
1000 rubļu sudrabā liola viņas mūrā beigām.

Keizariiskā galma kambarkunga valsts padomnieka
grāfa Nikolaja Siversa tēls vēl sōbrīd uzglabājies pagas-
ta vecākās paaudzes atminā un turpinās drīvoit nāna-
mās paaudzēs, pārejot no mutes mutē. Tēmesls tam -
viņa inteligentā personība. Kāds, kam ilgus gadus ar
viņu bijusi cieši sakari, raksturo viņu šādiem vārdiem:
„Grāfs runāja priekšnesumu veidā. Tās bija stundas, ku-
ras nekad neaizmirsīšu. Ar šējenes baroniem viņš
labprāt nesagājās. No tiem un no landtaga ar viņš
neko neturēja. Kamotēļ nav zemes pārvaldē represen-
tēti visi zemes īpašnieki, arī margruntnieki.” viņš
jautāja. - Viņa redzes loks bija daudz plaušāks, kā šē-
jenes lieliem tas ir. Tautības un kārtas jautājumu
viņš neatrīna. Ursmatīja katru cilvēku kā tādu pēc
viņa krietnuma bez marānā aizsprieduma. Balti-
jas muižnieku augstprātību viņš nosodīja. Pret zemā-
ko strādnieku, pret katru bērnu viņš bija laipns un
patiesi sirsniņš.”

Grāfu saistījuši dienesta pienākumi galvas pilsētā,
un tāpēc viņš reti izbraucis apmeklēt savu īpašu-
mu.

Sākot ar 1854. gadu grāfs iznomājis vecates mui-
žu Johannam Müllerim-Siegvaldam par ļoti lētu
nomu. Siegvalds bijis latvietis (māte oriim. Krūmiņš),
bet turējies tik stipri vācietības garā, ka pat viņa
bērni nepratuši latviski. (Vienīgi viņa pusbrālis,
Kārlis Siegvalds - vēlāk pantslōdis students - bijis lat-
viešu patriots, kā to atzīmē H. Enzelinš, runājotams
par Kaugurmuižā parastito lūgumrakstu keizaram

180 .g. nemieru laikā.) Pēc sava rakstura Siegvolds
bijis ciets, metafisks, nežēlīgs cilvēks. Viņa rakstura baidā-
bu pilnā mērā izbaidījusi muižas darba ļaudis
un gaitnieki. Protams, ka tāda rīcība ārdīja darba
ļaudu materialu un moralisko tīmeni. Siegvolds nomā-
jis muižu 35 gadus.

Vaku zemes pārdošana Vecates pagastā notiku-
si 1865.g. Nedaudz gadu vēlāk, 1889.g. pārdota, kvo-
tes zeme. Ar šo notikumu līdzinēji šo māju rentnie-
ki kļuva par gruntniekiem. Vaku zemes mājas pār-
dotas par noteiktu kopsumu, pie kam atļauts pa-
šiem pircējiem izpiršanās sumu savā starpā
taisnīgi sadalīt. Māju pirkšanā jaunie grunt-
nieki urstājusies vienprātīgi, bijuši savstarpēji iz-
palīdzīgi un parākusī, ka noteiktā pirkšanas
kopsumā samazināta. No pārdošanām mā-
jām iegūta jaunleina māja, ko ieguvīs pa-
gasts savām vajadzībām. No šīs mājas zemes
atdalītas 2 pūrvietas un dāvātas speciāli sko-
las ēkas celšanai.

Kā izglītības cīnītājs un veicinātājs bijušais
Vecates īpašnieks Sieverss piedalījies otrās skolas
ēkas celšanā, ar prāvu naudas sumu, kas sāku-
mā domāta, kā aizdevums, bet vēlāk atdevināta.
Ar tādu šī humanāra cilvēka rīcību kā māju
pirkšana, tā skolas lieta pagastā nomārtotusies
labvēlīgi.

Kā pateicību par tādu labvēlību Vecates grunt-

niemi, 1907. g. 13. janvārī, grafam Sieversam Pēterpilē un viņa zelta kārām pasnieguši šādu adresi:

Jūsu ekselence!

Un jūsu un jūsu augstās laulātās draudzības goda dienu, zelta kārām, iedrošinājamies arī mēs jūs padevīgi sveicināt. Mēs sajūtam drīzāko pateicību pret jums un savu labdari.

Saimnieciskā zinā jūs mūs nostādījāt par patstāvīgiem zemkopjiem un drīzāprāšņiem jau tad, kad daudzās vietās vēl mar domāja par zemnieku patstāvības nodibināšanu.

Sarīgā zinā jūs rūpējāties pacelt mūsu skolas drīvi, palīdzēdami mums tikt pie pienšāimīgas skolas ēnas.

Mēs viscaur sajūtam jūsu aizgādību un lūdzam jūs šoolien pieņemt arī mūsu vissirsnīgāko pateicību un laimes novēlējumu.

Šim tekstam pievienots visu Vecates tai laimā bijušo gruntnieku liela formata fotografisks uzņēmums, kas izpildījis parastu vietu.

Attēla teksts.

Vecates valsts saimniekiem.

Par to mums un mūsu zelta kārām no Vecates valsts saimniekiem pasniegtu adresi un par tām tajā sirsnīgos un patiesos vārdos izteiktām laimes vēlēšanām un sveicināšanām, mēs caur šo iršanām mūsu sirsnīgāko pateicību un siltu paldies.

Tas visspēcīgais Kungs ir mūsu laulības un bērniem, un bērnu bērniem svētījis un visos mūsu laulības 50 gados mūs tā vedis un vadījis, ka mūsu drīves ne caur ko nav traucēta un aptumšota tikusi.

Pie agrārjautājuma atrisināšanas un skolas drīves pacelšanas es stājos ar siltu sirli un airliģ-

12.
šānām un priecājos, it sevišķi šodien, ka visi saimnie-
ki paši no sevis šo grūtu uadērumu izdošanos nevien ap-
stiprina, bet arī to silti ieteiktos atrinības pilnos vārdos
apliecina.

Līdz ar mūsu sirsniņām pateicībām iesakām mēs
to cerību, ka tas Kungs, kas mūs līdz šejieni ir vadījis,
arī mūs mūsu valsts kopdarbē vienprātībā un iekš
savstarpīgas saprašanās vēl uz priekšu vadīs un
palīdzēs, neskatoties uz šā baira grūtībām un ap-
spiesianām. Atskatoties uz mūsu pagātni ir mums
uz šādu cerību piepildīšanos pilna tiesība

Nikolajs grafs Sieverss.

Elizabete grafiņa Sieverss.

Vētrains 1905. gads pagastā nav izrāvis nekā-
das robus, lai gan tepat blakus nemieru vilnis sa-
sniebris augstu pakāpi un izpaudies neapvaldītās
patvaļībās. Laba daļa uzkrātu vērtību atdotas
ugunij un mīlotas nājām. Ievērojamākais tas,
ka sūda ekspedīcija, traucoties caur pagastu, so-
ļijusi daļus grēnu ārus - „revolucionārus,” pie kam
ticis pielietots vieglākais sūda mērs - pēriens. Tēti
tomēr nevarējuši izprast, par ko viņiem bijis jācieš.

Toties jo drīzi iespaidīga bijusi vispārējās mobi-
lizācijas parēle 1914. g. 18. jūlijā (v. st.), kas bija sākums
nezēlīgi postošam pasaules karam. Viņā piedali-
jās kara spējīgi vīri arī no Vecates pagastā.
Kara vilni sasniecra augstu bangojumu un brā-
zās pāri arī latvju zemi, kas tobrīd vēl atradās

zem Krievijas monaroha sceptera. To
pašu laiku kerts sabruka šis ilgi
valdījušais scepteris, un uz viņa dru-
pām revolūcionārā ceļā radās valsts
ar īpatnēju iekārtu - Socialistisko Padom-
ju Republiku Savienību (SPRS). Šis
valsts kajišanas laikā latviešu zemē pa-
guma iesolot vācieša saglātais papēdis.
Šis papēdis drīz vien paruda tai pašā
debess jumē, no kurienes bija nāvis.

Un šai brīdī pār asinīm slacīto, iz-
mocīto un graužīem klāto zemi, pār lat-
viešu karavīru brāļu kapu maustu rindām
un vēl neatstātnu, saulē un vējā baki-
nātnu Tīnēla purva aīritāju - latviešu strēl-
nieku kauļiem pie brīvo tautu debesīm
uzlēca jauna Zvaigzne. Šis mirklis ir
1918. g. 18. novembris un šī Zvaigzne - dzimē-
si Latvijas valsts. Ar bija piepildījies tas,
ko tie tēvi bija kārojuši un deģnieki tel-
kojuši, vīrodami savas tautas greīto lik-
teni kurzu gaitās. Lepni uzplanda lat-
viešu tautas vienības simbols: Sarkan-balt.
sarkanais karogs, aicinādams no katra
vētras izklidināto tautu atgriezties pie
īpaštītiem pagardiem un mekad un ne-
vienam nētdot šo par dārgu ceļu
pirkto svētumu, bet droši skatu raudzī-
ties nākotnē, neatklaidīgā un taisnīgā
darbā celt valsti nākotnes ēku, ejot laimī-
bai preti.

Tikko parceltais kungs iztēnēja steigā se-
kojōšā cīņi par savu brīvību. Sācās jaunās
valsts mēģināšanas darbs. Svarkigs irai ziņā bija
Sātuensmes sapulces, kas, tautas vēlētā, sanāca
1920. g. 1. maijā, izstrādātais un piemēntais
agrārlikums. Ar viņa meklējōšū dzīvī iz-
vešanai pie līdž tam pagastā pastāvējūsās
51 vesāimniecības klāt nāca 35 jaunsaim-
niecības, starp kurām 5 amatnieku gaboli-
saimniecības. Visas bijas nodās uz Vecates
mūizas zemi, ko likums atsavināja līdžī-
nējai īpašniecei Starijai Huene (dz. Sibors).
Bijusi īpašniece kā neatavināmo daļu ieguva
mūizas parku, daļu parku regulāras aram-
zemes, pilavas un dažas saimniecības ēkas. Mūi-
zās labības kalte līdž ar klēti pūngāja valst
īpašumā. Šo kalte izmanto kā pūšu pagastā,
tā arī kārtējo lauksaimnieki.

Priekšrocību zemes iegūšanā pēc tā pašā
likuma bija kurāviem - parakles kara dalīb-
niekiem - latuju strēlniekiem un Latvijas at-
brīvošanas cīņi dalībniekiem. Tēcili stāvēli
zemes iegūšanā izmēna Lāčplēšis kara ordena
kavalēri un pirmie brīvprātigie Latvijas naci-
onālā armijā. Tādi izmāudēja sev saimniecību
pēc vēlēšanās, kamēr pāņējos apmierināja
izsoles kārtībā.

Jaunie zemes īpašnieki, pabaloti ar valst
aiddevumiem, knāsi ķērās pie darba, un drīz
viem uz bijūsēm mūizas aramzemes lau-
kiem vai nekultivētos krēsniņos parcelās

15.
jaunas, saimniecību lielumam piemērotas
ēkas, pie kurām vēlāk parādījās vērtīgo koku-
na un ogļu kokus, kā arī ogu un garšuma
kņišu svaigais zaļums.

Līdz ar jauno vēstījumu spēcīgo sakņu
nostiprināšanos zemē nostiprinājās, arī pati
jaunais grantnieks savā zemē. Agrākais sapnis
bija kļuvis par īstenību - bija iegūts savs
kaktiņš, savs stūķītis zemes, kas kā drošs
pamats ir un būs ne tikai pašam īpašnie-
kam, bet arī visai dzimtai zemei - Latvijai.

Ēkas pretstatā jaunajām baltajām jaun-
saimniecību ēkām bija pagasta centrā at-
rodosās pagasta pašvaldības ēkas, sevišķi nespej-
nieku patversme un pagasta valdes nīteris.
Šīs ēkas kā drosmi pagātnes liecinieki saistīja
ceļinieku uzmanību. Abas vietas sakņupūšas
atrodās viena no otras pāra lēciena attālu-
mā. Turklāt šīs bija tas laiks, kad jauno-
jā Latvijas valstī visās malās klandzēja nam-
daru cirvi. Tāpēc viņu tālāku pastāvē-
šānu varēja attaisnot tikai ar kūtumu
vai bezrūpību.

Ār pirmā šo novakājūšos sabiedrības
ēku vietā 1922. g. vasarā uzcelta nespejnieku
patversme. Plānu šīai ēkai sastādījis būvin-
ženeris J. Dzēlītis. Viņas būvi pagasta padome
1922. g. 22. apr. izdevusi būvuzņēmējam Mārtinam
Kalniņam no Rēsim. Īsu tūlīn pēc līgu-
ma uoslēgšanas sākti būves darbi, un tā pa-
ša gada 3. sept. jaunās ēkas atslēga nodota

pagasta padomei. Galīga vīna piemēšana
notikusi 1922. g. 17. sept.

Jaunā ēka, veidota no būvmateriāla pie-
gādi, izmaksējusi 230 000 rubļu. Šiem no-
vairā vīna atradusi tuvumā pagastam
piederīgas Jaunkleinu māju saimniecības
ēkām un ķerme gabalīna, kas izdot kādam
Kaulinam izmantošanai līdz ar tiesībām
cēlt saimniecības ēkas. Kaulinis izcēlis
ēkas, iedēstījis augļu dārzeņu un saimniecī-
šu ilgus gadus. Tēc viņa tā vīni uzskati-
jis par labāko saimniecību kā savu īpa-
šumu. Oam to izcēlusies pārvērtē, kas
ilgusi vairāk gadu. Pagastā tomēr pārvē-
rtējis, un Kaulinis atstājis iekārto
saimniecību, pametot ēkas iznīcināt. Uz šīs
Kaulina saimniecības ēkas nepārvērtē
cēlta jaunā nepērnīku patversme.

Patversmes iesvētīšana notikusi 1922. g.
1. oktobrī. Iesvētīšanu izdarījis Klausalas
Klaudes mācītājs A. Skrodels. Tēc iesvēti-
šanas uz jaunām telpām pārvērtē tie,
kas drīvē zaudējuši savu piederīgo sīku
siltumu. Jaunā mitne atlāva vīniem
pavadīt vēl atlikušo mēža daļu labvē-
līgākos apstākļos.

Uepā, atstātā patversme, kas Klaudes jau
bija mitinājusi un pavadījusi uz sūtiņu
kalniņu, vientulībā skumdoma, sagusma vēl
vairāk. Tad gadījās, ka kādā vēlā un tumšā
nepērnīkajā vīnas izdējusio stāvu sāka

laikā sarkanā gaila lietu mēles. Uz melai-
mes vietu steigās kautiņi. Bijīguis gailis to-
mēr bija ēaklāks, un pirsteigušamies glābējiem
atlika tikai noskatīties. Tagad jau mitinājusies
mānāta vēl uzrāda to vietu, kur tā kādreiz
atradiesies.

Ar jaunuzcelto nespējnieku namu bija veik-
ta tikai daļa paredzētās būvju programmas. Tālin
nākt jaunai būvi pagasta makam nebija
pa spēkam. Vajadzēja atpūsties, lai pēc tam
ar jaunu spēku ķertos pie uzstādītās prog-
rammas turpināšanas. Tāpēc vēl pastāvēja
jau nelietojamā stāvoši nonākusi pagasta
valdes ēka. Šī vecā ēka celta 1865. gadā un
bijusi kā skolas ēka. Turpat mitinājusies arī
pagasta valde. Ar lielām mērtībām skola
tur darbojusies līdz 1884. gadam, kad pabeigta
tagadējās skolas ēkas būve. Tās skolas pār-
iešanas uz jauno celtni vecajā ēkā kā pa-
stāvīgs iemītnieks palikusi pagasta valdes
konkoleja ar šīs iestādes darbiniekiem - skrī-
veri un zīmēsi. Un kaut gan viņa savas
pastāvēšanas laikā vairākkārt remontēta,
kad tomēr visu pastāvīgo laiku zobs bija
nēmis pārsuonu un lēni, bet nesmitīgi
gaurdams, bija pamācis to, ka turpmāka
būvju remontēšana neattiecinājās.

Lēmumu par jauna pagastmaņa celšanu
pieņemto 1925. g. 1. jūlija pagasta padomes
sēdē. Plānu jaunai celtni sastādījis
inženieris Bērziņš, kas apstiprināts būvvaldē
1925. g. 15. jūlijā. Būves izmaksu aprēķināta

31 310 lotu apmērā. Šīs summas realizēšanai
lūgts no valdības ilgtermiņa aizdevumu par
20 000 latiem.

Iespēja sākt jaunā nama būvi radusies
1927. g. pavasarī. Šī gada 1. janvārī būves iz-
devumu segšanai saņukots bazārs, kas kopā devis
661 lotu 50 sant. Būves darbu izdošana at-
klātā mazāksolēšanā notikusi 1927. g. 5. apr.
padomes sēdē. Būvdarbu izpildēšanu ieguvus
uzņēmējs Pēteris Plūme no Bakaļmes pag.
par 7420 latiem. Šim uzņēmējam bija
plaša mechanizēta koku apstrādāšanas iekār-
ta. Iekārtas daļādās mašīnas tika urstā-
dītas pie jaunā būvlaukuma, kas atrodas Bla-
kus vecajam pagastnamam. Tur piebrauca
lokomobile, un urstādītā iekārta sāka darboties.
Dažādo mašīnu vadītājiem transp. pieviešo-
jās namdaru darbu klauvējiem. Šķaļi atbak-
sējās darba transp., cieši gulās ēkas stā-
va vaiņagi citi uz cita, slējās spēres un
virs tām pacēlās darba urvnes un spēru
mētņu simbols - krāsus vaiņags. Ar to bija
noslēgts darba pirmais posms. Atlikusi dar-
ba daļa turpinājās tādā pat tempā un drīz
vien pavisam jaunā klāja izlida jaunie stūmeni.
No viņu tīrām mutām pret zilo debess jaunu
pacēlās pirmās dūmu strāvas. Atlika pa-
beigt vēl iekšējos darbus telpās un darba
transp. apklusa.

Jaunā būve pabeigta 1927. g. 12. nov. Klāt
bijusi pag. padomes loceklis, būves vadītājs inž.
Bērziņš un darba uzņēmējs Plūme. Pēc izdarītas

19
būvniecības darbus to piemēram. Ēkas celšā-
na izmaksājus 18 000 latu. Šī summa ietilpst
10 000 latu valsts aizdevuma, kas dzēsts un tādēļ
neskaitams kā parasts.

Jau nā noma atklāšana notikusi 1927. g. 27. nov.
Jesvītīšamu iedzīvotājs Matisu draudzes mācītājs
Viinters. Tēc sniegtā pārskata par noma būvi
sekoja kaimiņu pagastu pašvaldību pārstāvju
apbrīkumi. Svinības noslēdzās ar izrikojumu
jaunā noma izrikojumu zālē. Ar to bija at-
klāta sabiedriski-kulturālo darbību jaunajā
celtnē.

Pagasta pašvaldībai un viņas darbiniekiem
tur iekārtotas ērtas telpas. Turpat ieviestas:
telefona centrāle, kas pastāv jau no 1924. g.,
1926. g. atklātā pasta palīgnodaļa, pagasta bib-
liotēka, kurai pamati likti 1922. gadā. Biblio-
tekas grāmatu krājums iegādāts par izriko-
juma iegūtiem līdzekļiem un paplašināts
no Kultūras fonda. Ēkas otrā stāvā iekār-
tota mājīga izrikojumu zāle.

Starp daudzām izrikojumiem, kas tur jau
notikuši, atzīmējamas 1931. g. 6. apr. sarīkotās
Vecates pagasta draudzniecības 66 gadu pastā-
vēšanas svinības. Gadu vēlāk turpat
norisinājās pagasta vecākās organizācijas-
Vecates savstarpējās uzraudzības un apdrošināšanas
biedrības 50 gadu pastāvēšanas atcere.

Jau no 1909. g. pagastā pastāv otra vecākā
organizācija - Vecates lauksaimniecības kul-
mašīnas sabiedrība. Tai laikā kā jaunier-
gudrojums kļuja nāva pašraudzības kul-

garnitūras. Šādu ierīci tad iegādājusi šī sabiedrība. Minētā toreiz brīnišķīgā ierīce vēl šobrīd, apbraucā sabiedrības saimniecības, sadalīdama graudus, salmus, pelavās ingadējo dzīvnieku briedumu.

No pārnējamu organizāciju pagastā darbojas 1938.g. dibinātā Lauksaimniecības biedrība un 1939.g. pavisam dibinātā Vēstes pārraudzības biedrība. Viena darbojas 2 pārmaucēs, kas apkalpo ap 40 lauksaimniecību. Šī biedrība izcūgusi no prof. T. Lejima dibinātās un tagad likvidētās pārmaucības biedrības "Sauls". Kultūri- sabiedrisku darbību pagastā pūkrojaisā valstī esošās aizsargu organizācijas Vēstes nodaļa. Pie nodaļas pastāvotais aizsardžu pulciņš sarīkojis jau vairākus saimnieciska maustura kursus, kas atrodusi atsaucību sabiedrībā.

Sabiedriskā dzīve pagastā sākusies jau ar grantniecības nodibināšanos. Viņas nodibinātājs ir Vēstes māju toreizējais saimnieks Melnis Priode. Viņš bijis pirmais pagasta vecāks, kā tas atzīmēts 1836.g. 9.jūnija pagasta tiesas sēdes protokolā. Tā amatpersonai viņam ļoti bijusi pazīstama tā laika dzīve, kā arī tas, ka tautas labākai nākotnei vajadzīga vienotība, garīgā un materiālā līmeņa paaugstināšana. Cenšamies nodibināt sabiedrībā dzīvi augt patstāvīgi, bez kungu aizbildniecības, Melnis Priode

publiskājam savās labi iekoptās mājās kā vecus,
tā jaunus un, būdams liels dziesmu un
mūzikas cienītājs, mācījis dziesmas un va-
dījis viņu izpildīšanu. Priekšmesumi klau-
sitājiem noturēti pie mājām esošā bir-
ķi-parkā. Šāda veida sarīkojumi notikuši
kaimiņkārtīgi un atradusi sabiedrības at-
saucību.

Ļaun uzņēmīgā Helga Priodes rīcību
ir taisnots un iekopts pagastu ēkēsojais
tagadējais otrās šķiras lielveikals no Kerotes
Paltā līdz Braslavas pagasta Kraustīciem
(Kamīciem). Tāpat uz viņa ierāsmi pagas-
tā rasti novadu grābji, pie kam par mācī-
jām bijusi dažkārt tie, kam pie tiesas pie-
spriests pēriens kā sods par dzērūnā iz-
dotiem pārkāpumiem.

Īpaši labi sen kumēr atdusas šis tālās
atnūcas firmas celtniecis pagastā. Viņa
nūktais darbs tomēr nav apstājies. To kā mon-
tojumu pārņemšanas tagadējās organizācijas
un turpina tālāk.

Teveības cienīgas ir arī vēl citas perso-
nālietas, kas kalpojušas un kalpo tevesmes
labklājības celšanai un mūkam šķīstis
bijis kārtis Kerotes pagastā. No tādām minā-
mas augstskolas izglītību ieguvušie un pazīsto-
mie darbinieki: mūzikā aizgājušais mūksknieks Jānis
Saeckers, agronomu profesors Drs Paulis Lejnis,
agronomu profesors D^{rs} Jānis Apsīts, inženiers
Kārlis Apsīts, pedagoģu direktors Arnolds Treimanis.

22
Tāpat pagast devis arī spējīgus Karkavrus, kas
ar pretimieku zobenus krustojusi gan Pasau-
les kara kauju laukās, gan Latvijas atbrīvotības
cīņās.

Skrieneru un pagasta tiesas darbība pēc
dokumentiem vērojama jau no 1835. gada kad
pastāvēja vēl klausu laiki. Tiesas sēžu proto-
koli labi raksturo tā laika dzīvi. Pastāvējis
rodas tad bijis pēriens. Šis roda mērs piespriests
pat par maznozīmīgiem nodarījumiem. Protokoli
rakstīti vācu valodas gaumē.

1835to gada.

Nr 10

April 1ma

Ahden Leijin sēdīs par Jānu
Jaimneku Pehter Pehterfon ka
tas viņu vee gaitahs Helle-
johit un zittus ne. Pehter Pehterfon tei-
ze kad Ahdenis Leijin nemahs Jirgim
ehft ne dohdohit. Teežas spreedums ka
tam Ahdenis Leijin par ne klauzifika-
nu dabbe 15 Litternu an spreeki. Un
tam Jaimnekam par wainak gaitahs
Hellehofanu jamakfa Pagast laude
par Straupi nomakfahit 25 kappei SN.

Teežas wihri Kahrle Rithman
Kahrle Treimand Libbis Beinot
J F Birgel.

Datum

Protokoli us to Gaddu 1847

Oktober

CCC XII

23

Tom Leelprehter Saimneekam John Peter-
terfon tikke an Leeniga Draudfchu=Teofas-
Leelkunga Simnafchan no fcheijeenes Leeni-
gas Muifchas Waldifchanas zaur fcho
Pagoffa Teefu të Mahjas Waldifchona us-
farrita. - Tõ kã tom behs us natkoffcheem
Gungeem no tohs Leelprehter Mahjas is-
set. Zaur weenu fchetan preekfehliktu
Sihmi no pafcha Leeniga Leelkunga
& Wulf rakstite. Zaur to- kã tas Saim-
neeks weens Prettimeeks-prett Muifchas-
Waldifchonu effam. -

Tadehl kã tas name Hellejis Rimmi-
kã weenu Muifchas Plawen plawt, - Kurra
gan pehr Seena Laika wehl plawjoma natkuffi-
pehr të leela Slapjuma. Bet tomehr tohdõ
starpas Laikã kurriã to gan- warnejis Jan-
riht bet to name darrijis - an leelu Preppi-
bu un Kerauklaufifchonu, Les katidas pafemungas
Lutifchonas un apremmafchonas an fawu
Leenigu Muifchas Waldifchonu. - Kã to tee
fcheijeenas Teofas=Wihrri pafchi fcheitan
apleerina:

Fehkohp = Apficht Preekfeh = fch Detais.
Libbe Needriht Teofehdetais
Hahrl Pennoll 2. Teofehdetais.

Kad 1856. g. pagastā dibināta un sākusī dar-
 boties skola, kā pirmais skolotājs bijis kūds Mel-
 ķis Ome. Viņš izpildījis arī skrienera amatu. Par
 abus amatus pildīšanai kā gada algu saņēmis
 80 rubļu sudrabā, 3 pūrus rudzi un 3 pūrus mie-
 žu. Viņa pēcnācējs Tēvis Alksnis izpildījis
 tāpat vēl abus amatus. Amatu šķiršana no-
 tikusi 1874. g. No tā laika katram amatam
 ir savs darbinieks.

Jāunpeltain pagastnam savā līdzšinējā
 pastāvēšanas laikā nav palicis tāds, kāds to pie-
 ņēma no būvniecības 1927. g. R. novembrī. Vēlāk
 viņa telpas ņemtas un padarītas mājīgākas, ap-
 metot un iekrāsājot sienas, griestus, grīdas. No ār-
 puses viņš iecerēts dēļu apšuvē, kas krāsota
 gaiši pelēkā siltas krāsā.

Šis namus tika celts uz sarknu darva. Viņam
 blakus bijušais, kvārditais sava mūrū bija
 parādījis neietēpīgs piemācīgo apstādījumu rotā.
 Pirmie skolotāji pie viņa bija iedestījuši augļu
 dārzīnu un dažus krāsnuma kokus. No šī dār-
 zīna jau labi iezakņojusies augļu koki pārdēs-
 tīti pie jāunpeltās skolas ēkas. Atlikušo koku
 lapu zarus iespēju sēgt skatam vēpās ēkas
 novalkājūšos stāvu. Šīri zīnā neapņemtā rā-
 kurnā stāvēja arī jāunpeltain pagastnam. Li-
 dzīgas porodības bija vērojamas arī citur. Tas
 dēvēs acīs uzraudzības iestādēm. Nāca rīkojumi,
 kas irgaisināja vienaldzību un deva ierosmi darbināi.

Lielu pamācību sabiedrisko ēku apkārtnes
 iedzīvošanai (Presidenta palāstamās, ingaru
 satikojamās mēša dienas. Viņu iespaidspā-
 kādās arī jaunā pagastnama apkārtnes ie-
 dzīvošanā. Tur saskatāms jau jauno dēsti-
 jumū svaigais gaiss. Šinī zinā padarītais
 vēl jāturpina. Un raugot sākusmu var do-
 māt, ka turpinājums sekas ar pamācību.
 Pēc gadu gaitas jāņem vērā, ka šādi
 apstākļi un ar laboties vērā stāto ēku
 kālab laboties bide.

Sabiedriskās labklājības gaitu vīnas
 attīstībā pagastā gausinājusi bijušo, tagad
 vairs neesošo četri krogi. Šinīs "birzās" vi-
 nu partāvēšanas laikā bagātīgi smarot tautas
 nodarītais spēks. Viens no krogiem lepojies
 ar maisturīgu vārdu - Ellite - un atradies Sola-
 ras kreisā krastā pie pārceltuves Verotes-
 Rejionas ceļā. Tur augot satiksmi pa šo
 ceļu, nodarītais vajadzība meētā prānija vie-
 tā abas upes krastus savienot ar tiltu.
 Par viņa nepieciešamību sevišķi rūpējies Ver-
 ates muižas pārvaldnieks V. Fēgers. Viņa
 neatlaidībai bijusi pamācumi: tiltu uzcelts
 1912. g. par Vidzemes ģenerāļa līdzenām.
 Tiltu tapšanai ir arī cita priekšvēsture.
 Stāsta, ka viņa celšana ietekmējusi un
 pastiezinājusi Ellites Krodzina vīro daļēji
 pārgalvīgo triki, kas vārsti pret kungu kņapiem

26
izbraucieniem. Tā kādu nakti upes krastā
pret pārcelties uz cēla uzlikti šķēršļi. Šai
nakti pār upi vajadzējis pārcelties kaimiņu
baronam. No šķēršļiem izbiedētais pajūgs tai-
rijis aru pagriešiem atpakaļ un iekšā sēdē-
tājam nācies atkārtot pajūga pārcelšiem
dienā.

Pirmcēltais tilts kara darbības laikā
1918./19. g. ziemā nodalās. Viena vieta uz laiku
stājās atkal pārnis, līdz to par valsts li-
dzekļiem no jauna uzveda 1923. gadā. Viena
galā joprojām stāv bijusī kroģis, tikai
tur neatskan vairs jauno uzdzīvotāju ma-
lā, no iedomīgā šķidruma radītā tērpesawa,
bet dzirdami mūžmīga goldnieka darbības
motora preusti.

Melabvēlīgas saimnieciskā dzīvī bijušas
dažu gadu laiku nenormālības. Lielā plūdi
izcēlās 1921 g. rudenī. No izmirkušiem laukiem
grūti nācās novākt jau statīnos bojājušos
labību. Ar kulmašiem pārvietojami klājās
vēl sliktāk. Tāpēc laba daļa labības stāvē-
ja uz lauka meizkulta. Kamēr radās iespō-
ja tai piekļūt, savu daļu jau bija pazēnu-
šas peles, zaki, putni. Dažās saimniecībās šo
postītāju atlikas izkūla vēl nākošā pava-
sarī. Tā gada raža gandrīz vērtības ziņā
līdzinājās turpat nullei. Slikti bija ar lop-
barību.

Šim nelaimīgajam rudenim sēkļa ziema
ar bagātīgu sniega daudzumu. Nemītīgie putoni
airbēna ēkas, ceļus, mežus, satiksmē roņās
lielas grūtības. Kuvēļajies pavasaris ātri pār-
vēsta iedeni pa ziemu naktājusos snie-
ga masu. Rudīs strauti. No viņu darības
pieta lauki, rēli, tilti. Beidzot izrēlās pla-
ši plūdi. Ļoti iespaidīgi tie bija Buntnieku
ērkā un viņa upēs. Ēzera noteka - Solaca
nespēja novadīt piemācīgā ūtruma uzplūdu-
šo iedeni un tādēļ izkāpa no krastiem.
Ūdens draudās ielencēt tiltu pie Vecotes
un uz laiku pārtrauca satiksmi. Tagāja
labs laiks līdz pamācījās parābīgie upes
krasti.

Katartrofāla bija 1928. g. vasara. Šī
vasara izpelnījusies nosaukumu - plūdu
vasara. Un šis apzīmējums pilnā mērā
paties. Likās, ka debesu atvāri būtu atvērušies,
un no viņu meksīkstāoīm krājumiem
dienās un naktīs uz zemi plūda iedens
strauves. Zeme nesēja uzņemēt visu
iedeni, un tāpēc pārplūda upes, ezeri,
izmirkā pļavas, lauki. Tur parasti Buntnie-
ku ēzra vai viņa upju krastos ziema laikā
saulē vīta ziema sēma vāli, tur šini vasa-
rā bija mūklāji, un vējā līgoja pīdudu bāngas.
Nētrūka uzņēmīgu cilvēku, kas braucēja
laivās pa pārplūdušām pļavām un ķēra
zivis. Sējas laikā dubļos iesītie graudi
būji dēga, augšāmas laikā nīkulāja. Daba

iedēstīto kontupēlu pārlicīgā mitruma dēļ
saprava neuzdīgusi. Robodīgi bija sakņu dāk-
ki. Ražas novākšanas laikum iestājoties
būsim rēgojās bēdīga aina. Zemes mēķus
pārņēma baža pilna nojauta - ar ko ap-
mierinās kaut mazākās dzīvies prasības.
Tavisam slikti beicās ar robodīgās ražas
novākšana: izmirkušā zemē grūna plū-
dēji, par plaujmašīnu lietojamo nevarēja
domāt. Graudu vērtība līdzinājās jebkām.
Ar sēdu iegūvumu vajadzēja iztikt līdz
nākamai ražai. Slikti klātos kō laucinie-
kam, tā pilsētniekam, ja valdība ne-
nāktu ar palīdzīgu roku. Ar viņas mi-
cību no ārzemēm ieplūda labība die-
niskai maizei un nākamō gada sējai. Ši-
nī neražas gadā lauksaimnieka ienākumi
bija tikpat mazcērtīgi, kā pati raža, un
tāpēc sēklas labību izsniedza kā aizdevu-
mu. Šo aizdevumu atmaksu daži kārtoja
vairāk gadu. Un kaut ar grūti nācās atvabi-
nāties no parāda, tad tomēr lieterīgajā
brīdī bada mēģis bija padzīts, nākamō gadi
pārlicinājās izrauto robež, un plūdu vasa-
ra palikusi vairs tikai atmiņā.

Vasarai sekajošā 1928. /29. g. ziema izē-
lās ar savu bargumu. Pat veci cilvēki
neatcerējās piedzīvojuši savā mūžō tādu aukstu-
mu. Stiprs sals sākās jau ar Zimassvēt-
kiem un pieaugdams neatlaidīgi turējās
līdz februāra beigām. Termometra rādījumi

23.
slīdēja līdz -35°C . Sniega bija maz, un zeme
sasala lielā dziļumā. Ūdens kļuva biezš ledus
vāks. Sēnākās vietās tas sniedzās pat līdz
dibenam. No kodīgā sala bija pietuši
augļu un citi koki, tā ka laba daļa to aiz-
gāja bojā. Atņada arī nosalušus putnus un
stirnas, un tāpēc nebija jābrīnās, ja nāka-
mā vasarā siema laicā putnainās plēvās
ar grābekļa kātu vēl varēja satrastit pa-
gājušās ziemas sialumu.

Kolūkā pamānt Buntņiku ezera priekas-
bedas upes ūdensu brīvu ieplūšanu ezerā,
1927., 1928. g. izvesti šīs upes regulēšanas dar-
bi. Šiem darbiem būtu maz panākumu, ja
ezera ieplūdušais ūdens neatnastu brīvu
pļu tālāk. Nā šķērslis tam bija ezera
notekas - Salacas augšteses mazais kritums
ar aizaugušo priekšējumu, kas ziņā
trauc atlikām, lielām akmeņiem gutnē.
Tāpēc, tiklīdz beidzās darbi Sedā, bagaks
„Purva brīdējs” līdz ar palīdzību
pārcēlās uz Salacu un ievāca upes pa-
dzīlimāšanu augšpus Vēpates tilta. Maši-
mai darbā uz leju ejot nācās nojaukt vi-
nu tilta pusi. Bagatēšanas darbs il-
ga vairāk kā gadu. Spēcīgā mašīna
izvēla upes krastos lielu vairumu iz-
raktā materiāla. Dienas gaismu ieraudzija
arī vairāki akmeņi laikmeta lieciniki.

30.
Darbi izbeidzās 1930. g. rudenī pie Marsalāras
pagasta Pērkšēnu mājām. Tomākus bija
tas, ka jūrā aizplūda liels ūdens daudzums,
kas līdz tam bija mīkšķējis plašasap-
kārtnes plāvas, un ezera līmenis pazemi-
nājās vairāk par metru. Līdz ar to sama-
zinājās plūdes daudzums, noietējās pla-
vās siena laikā dzirdams jau pļaujmaši-
nas sparīgais tankškus un zirgu grābeņa
tēnāda zaru šķindona.